

MƏRKƏZİ SEÇKİ KOMİSSİYASINDA

Azərbaycan Respublikası Prezidentliyinə namizədin qeydə alınmasının əsasları, qaydaları və qeydə alınmış namizədin statusu

Suverenliyimizin və ərazi bütövlüyümüzün tam bərpa olunmasından sonra ilk dəfə 2024-cü il fevralın 7-də keçiriləcək növbədənə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkiləri istər ölkə daxilində, istərsə də xaricdə böyük maraq və diqqətlə qarşılır. Artıq namizədliyi özü və siyasi partiyalar tərəfindən irəli sürülən, Seçki Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə və qaydada Mərkəzi Seçki Komissiyasının müvafiq qərarları ilə namizədliklərinin irəli sürülməsi təsdiq edilənlərin sayı 15-ə çatıb.

Seçki prosesi bir-birinin ardınca gələn ayrı-ayrı mərhələlərdən ibarətdir. Hər bir mərhələnin də özünəməxsus xüsusiyyətləri var. Belə mərhələlərdən biri namizədin qeydə alınmasıdır. Seçki prosesinin bu mərhələsi prezidentliyə namizədliyin irəli sürülməsinin təsdiq olunmasından sonrakı seçki hərəkətlərini özündə əks etdirir. Bu, ilk növbədə, prezidentliyə irəli sürülmüş namizədin müdafiəsi üçün seçici imzalarının toplanması, onun rəsmiləşdirilməsi, namizədin qeydə alınması üçün zəruri olan digər seçki sənədlərinin hazırlanması və Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim olunmasını əhatə edir. Sözügedən addımların atılması, o cümlədən bu prosesin məntiqi nəticəsi kimi namizədin qeydə alınması Seçki Məcəlləsinin 56 - 60, 181 və 182-ci maddələri, eyni zamanda Mərkəzi Seçki Komissiyasının 2008-ci il 4 iyul tarixli 6/23-6 qərarı ilə təsdiq olunmuş, 2013-cü il 18 iyun tarixli 6/53 sayılı qərarı ilə dəyişiklik edilmiş "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkiləri zamanı prezidentliyə namizədin müdafiəsi üçün seçici imzalarının toplanması, Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edilməsi və namizədin

qeydə alınması qaydaları haqqında" Təlimatla tənzimlənir.

Prezidentliyə namizədin qeydə alınması üçün zəruri olan ilk seçki hərəkəti namizədin müdafiəsi üçün seçici imzalarının toplanmasıdır ki, seçki qanunvericiliyi bununla bağlı bir sıra qaydalar müəyyənləşdirib. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, bu qaydaların pozulması namizədin qeydə alınmasından imtinaya səbəb ola bilər.

Seçki Məcəlləsinin tələbinə görə, hər bir namizədin müdafiəsi üçün 60-dan az olmayan seçki dairəsinin hər birinin ərazisində azı 50 və ümumilikdə 40 mindən az olmayan imza toplanmalıdır. Bu zaman nəzərə almaq lazımdır ki, bir seçici yalnız bir namizədin müdafiəsi üçün imza ata bilər. Bununla belə, namizədin müdafiəsi üçün imza etmək könüllüdür və seçicinin hər hansı bir vasitə ilə bu hüququnu reallaşdırmasına mane olmaq qadağandır. Seçici imzalarını namizədin özü, səlahiyyətli nümayəndələri, həmçinin Azərbaycan Respublikasının 18 yaşına çatmış fəal seçki hüququ olan hər bir vətəndaşı toplaya bilər. Lakin dövlət orqanlarının, bələdiyyə qurumlarının, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslərin imza toplanmasında iştirakına yol verilmir.

Namizədin müdafiəsi üçün seçici imzaları tədris müəssisələrində, yaşayış yerlərində, eləcə də qanunla seçkiqabağı təşviqat aparılmasının qadağan edilmədiyi digər yerlərdə toplanır.

Məlumat üçün bildirik ki, Mərkəzi Seçki Komissiyası imza vərəqələrini və digər seçki sənədlərini müəyyən olunmuş müddətdə hər gün saat 9:00-dan 18:00-a qədər qəbul edir. Sənədlər qəbul olunarkən imza vərəqələri olan hər bir qovluq möhürlə təsdiqlənir, təqdim olunmuş imza vərəqələrinin sayının seçici imzalarının toplanmasının yekunu haqqında protokolla uyğunluğu yoxlanılır, sənədlərin qəbulu barədə yazılı arayış tərtib edilir. Arayış Mərkəzi Seçki Komissiyasının katibi və imza vərəqələrini, digər seçki sənədlərini Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edən şəxs tərəfindən imzalanır, təsdiqlənir və bir nüsxəsi seçki sənədlərini təqdim edən şəxsə verilir.

İmza vərəqələri seçki qanunvericiliyinə uyğun olaraq doldurulduqdan sonra namizədin qeydə alınması üçün digər seçki sənədləri ilə birlikdə 2023-cü il dekabrın 19-dan 2024-cü il yanvarın 8-i saat 18:00-dək Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edilməlidir. Digər seçki sənədləri dedikdə, qanunvericiliklə tələb olunan seçici imzalarının toplanması haqqında Mərkəzi Seçki Komissiyasının müəyyənləşdirdiyi formada tərtib edilmiş yekun protokolonun 2 nüsxəsi, irəli sürülmüş namizədin öhdəlik ərizəsindəki məlumatlarda dəyişikliklər barədə bildiriş, namizədin seçkilərin təyin edildiyi gündən əvvəlki birillik dövrü əhatə edən gəlirlərinin

miqdarı və mənbələri haqqında məlumat, gəlirlər barədə məlumatların alındığı təşkilatlardan həmin gəlirlərin illik cəmi barədə arayış, mülkiyyət hüququ əsasında namizədə məxsus əmlak barədə məlumat, seçici imzalarının toplanması üçün sərəf edilmiş vəsait haqqında məlumatlar da göstərilməklə namizədin ilkin maliyyə hesabı nəzərdə tutulur.

Mərkəzi Seçki Komissiyasında prezidentliyə namizədin qeydə alınması üçün təqdim edilmiş imza vərəqələrində olan imzaların və digər məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq məqsədilə Komissiyanın 8 dekabr 2023-cü il tarixli 7/18 sayılı Qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Məhkəmə Ekspertizası Mərkəzinin ekspertləri, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti və Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti, habelə Hesablama Palatasının mütəxəssisləri sırasından ekspertlərdən ibarət işçi qrupu yaradılıb. Hər bir prezidentliyə namizədin imza vərəqələrində və digər seçki sənədlərində olan məlumatların yoxlanılması nəticələri haqqında müvafiq

ekspert rəyləri hazırlanır və həmin rəylər əsasında işçi qrupunun rəhbəri tərəfindən protokol tərtib edilir, imzalanır, qərar qəbul olunması üçün Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edilir.

Mərkəzi Seçki Komissiyası imza vərəqələrini və namizədin qeydə alınması üçün lazım olan digər sənədləri qəbul etdikdən sonra 7 gün müddətində namizədin qeydə alınması barədə əsaslandırılmış qərar qəbul edir.

Düzgün imzaların sayı 40 mindən az deyildirsə, digər təqdim olunan seçki sənədləri həqiqəti əks etdirməyə, seçki qanunvericiliyinə uyğun tərtib edilibsə, düzgün rəsmiləşdirilibsə, bu, namizədin qeydə alınmasına əsas verir.

Təqdim edilmiş sənədlərdə səhvlər və pozuntular varsa və bunlar namizəd və ya səlahiyyətli nümayəndələr tərəfindən düzəlişlərin edilməsi yolu ilə aradan götürülə bilərsə, Mərkəzi Seçki Komissiyası namizədi və ya siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun səlahiyyətli nümayəndəsini 24 saat müddətində bu haqda xəbərdar edir və onun tərəfindən müvafiq düzəlişlər edildikdən sonra namizədi qeydə alır. Qeydə alınmış namizədlərə Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən qeydiyyat vəsiqəsi verilir, qeydiyyatdan sonra 24 saat müddətində onlar haqqında məlumatlar mediaya təqdim edilir.

Namizədin qeydə alınmasından imtinaya əsaslar Seçki Məcəlləsinin 60-cı maddəsində göstərilib. Bunlar əsasən, seçici imzalarını toplayarkən Seçki Məcəlləsinin tələblərinin pozulması, namizədin qeydə alınması üçün

təqdim etdiyi sənədlərin düzgün rəsmiləşdirilməməsi və ya olmasının, seçici imzalarının lazımı saydan az olması ola bilər. Namizədin, siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun seçki fondunun yaradılması qaydasının və müvafiq seçki fondunun vəsaitinin xərclənməsi qaydasının pozulması, Seçki Məcəlləsinin 55-ci maddəsinin tələblərinin siyasi partiyanın, siyasi partiyalar blokunun səlahiyyətli nümayəndələri, habelə siyasi partiya, siyasi partiyaların bloku və ya namizəd tərəfindən xəbərdarlıq ediləndən və ya cərimə tətbiq olunan sonra yenidən pozulması da qeydiyyatdan imtinaya səbəb ola bilər.

Qeydə alınmış namizədlərin statusu - bərabərliyi, fəaliyyətinin təminatları və seçkilərdə iştirakının şərtləri Seçki Məcəlləsinin 69 - 71-ci maddələrində öz əksini tapıb. Qeydə alınmış bütün namizədlər onların statusları nəzərə alınmaqla bərabər hüquqa malikdirlər və bərabər vəzifələr daşıyırlar.

Dövlət orqanlarında, bələdiyyə qulluğunda və ya mediada çalışan qeydə alınmış namizədlər seçki kampaniyasında iştirak etdikləri müddətdə xidməti vəzifələrini yerinə yetirməkdən azad edirlər. Amma bu qayda Azərbaycan Respublikası Prezidentinə, Milli Məclisin deputatlarına və bələdiyyə üzvlərinə şamil edilmir. Qeydə alınmış namizədin işlədiyi, oxuduğu, hərbi xidmətdə olduğu idarənin, təşkilatın müdiriyyəti, hərbi hissənin komandiri namizədin qeydə alındığı gündən seçkilərin nəticələrinin rəsmi dərc edildiyi günədək ərizəsində göstərilən müddət üçün onu işdən, tədrisdən,

xidmətdən ödənilməyən məzuniyyət verilməsi əsasında istənilən gün və vaxt azad etməlidir. Bu halda Mərkəzi Seçki Komissiyası seçkilərin hazırlanması və keçirilməsi üçün büdcədən ayrılmış vəsait hesabına namizədə orta aylıq əməkhaqqı məbləğində, lakin minimum əməkhaqqının 20 misindən çox olmayan haqq ödəməlidir.

Qeydə alınmış namizədə Seçki Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş nəqliyyat xərcləri ödənilir. Taksi və sifarişli nəqliyyat reyslərindən istifadə xərcləri isə ödənilir.

Qeydə alınmış namizəd Seçki Məcəlləsinin 70.1-ci maddəsində göstərilən müddətdə işdən, xidmətdən, təhsil müəssisəsindən çıxarıla bilməz, öz razılığı olmasa, başqa işə keçirilə bilməz, hərbi xidmətə və ya toplanışa çağırıla bilməz. Eyni zamanda Azərbaycan Respublikası baş prokurorunun razılığı olmadan törətdiyi əmələ görə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilməz, tutula bilməz və ya məhkəmə qaydasında müəyyənləşdirilən inzibati tənbeh tədbirlərinə məruz qala bilməz.

Namizədlər qeydə alınmış digər namizədlərin siyasi partiyaların, seçicilərin və ictimai təşkilatların hüquqlarına hörmət bəsləməli, seçki kampaniyası zamanı digər namizədlərin öz siyasi ideyalarını və baxışlarını azad və sərbəst yaymaq hüquqlarına hörmətlə yanaşmaqla bərabər, onların seçicilərlə azad ünsiyyət yaratmalarına mane olmamalıdırlar.

*Etibar Quliyev,
Azərbaycan Respublikası
Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvü*